

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมอิสระในโรงเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยจะเสนอตามลำดับดังนี้

- 2.1 ความหมายของกิจกรรมนักเรียน
- 2.2 ประวัติและความเป็นมาของกิจกรรมนักเรียน
- 2.3 ความสำคัญและความมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมนักเรียน
- 2.4 หลักสื่อกับการจัดกิจกรรมอิสระระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 - 2.4.1 จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมอิสระ
 - 2.4.2 หลักการของการจัดกิจกรรมอิสระ
 - 2.4.3 ขอบข่ายและประเภทของกิจกรรมอิสระ
- 2.5 การบริหารกิจกรรมอิสระ
 - 2.5.1 การจัดการกิจกรรมอิสระ
 - 2.5.2 การจัดนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอิสระ
 - 2.5.3 การกำหนดบทบาทของบุคลากรในการดำเนินการจัดกิจกรรมอิสระ
 - 2.5.4 การติดตามและประเมินผล
- 2.6 ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายของกิจกรรมนักเรียน

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดความหมายของกิจกรรมนักเรียนไว้ว่า เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ๆ ตามความสนใจและความถนัดมิใช่กิจกรรมที่ครูจัดขึ้นเพื่อผู้เรียนในการเรียนวิชาต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียนและสอบให้ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด แต่เป็นการประกอบกิจกรรมร่วมกันโดยผู้ทำกิจกรรม ช่วยกันคิด ช่วยกันทำและช่วยกันแก้ปัญหา เนื่องจากผู้เรียนมีธรรมชาติที่ต้องการจะรวมกลุ่มกันอยู่แล้ว

และกลุ่มนั้นมักจะประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสนใจใกล้เคียงกัน โรงเรียนจึงควรใช้กิจกรรมกลุ่ม และหลังจากการรวมกลุ่มไปในทางสร้างสรรค์ และมีจุดหมายโดยอาศัยกิจกรรมเป็นเครื่องมือ

ความหมายของกิจกรรมนักเรียนมีนักการศึกษาและหน่วยงานเกี่ยวกับการศึกษาได้ให้ความหมายดังต่อไปนี้

Good (1973) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนไว้ว่า

- 1) เป็นกิจกรรมที่นักเรียนสมัครเข้าร่วมดำเนินการเอง โดยความเห็นชอบและสนับสนุนจากคณาจารย์ และอยู่ภายใต้การควบคุมของสถาบันการศึกษา
- 2) จัดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสนุกสนาน เพิ่มพูนความรู้ให้โอกาสนักเรียนได้แสดงความสามารถ รวมทั้งส่งเสริมการเจริญเติบโตของนักเรียนเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
- 3) จัดขึ้นโดยไม่กำหนดให้มีหน่วยกิตหรือคะแนน
- 4) มีบรรยากาศเป็นกันเองยิ่งกว่าโรงเรียน

Gwyn (1974) ได้สรุปความหมายของกิจกรรมนักเรียนว่า เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียนภายใต้การควบคุมของฝ่ายแนะแนวภายในโรงเรียนหรือฝ่ายอื่นๆ

นิตยา (2519) ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนว่า หมายถึงกิจกรรมที่จัดขึ้นด้วยความร่วมมือของนักเรียนเพื่อสนองความต้องการและความสนใจอันเป็นการสร้างประสบการณ์และพัฒนาทั้ง 4 ด้านกิจกรรมที่จัดขึ้นอาจจะไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในห้องเรียน แต่ก็มีกิจกรรมบางอย่างช่วยส่งเสริมกิจกรรมในห้องเรียนให้มีคุณค่า และมีประโยชน์มากขึ้น ส่วนมากมักจะจัดนอกเวลาเรียน มีบรรยากาศเป็นกันเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาดูแลอย่างใกล้ชิด

ประติษฐ์ (2520) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนว่า เป็นประสบการณ์ที่จัดขึ้นนอกห้องเรียนที่จัดอย่างไม่เป็นทางการมากนัก นักเรียนมีส่วนร่วมและเป็นผู้จัดเองครูเป็นเพียงผู้แนะนำไม่ใช้การเรียนการสอนปกติ

สมบุรณ์ (2522) ได้ให้ความหมายว่า บรรดากิจกรรมประกอบหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งหลายที่จัดขึ้นโดยให้นักเรียนสมัครใจจะเข้าร่วมและดำเนินการเองทั้งในและนอกห้องเรียน โดยความเห็นชอบและสนับสนุนจากโรงเรียน

ประภาพรรณ (2525) ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนว่าหมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นนอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจและความสมัครใจโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ของนักเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อช่วยให้การเรียนตามประมวลการในหลักสูตรสมบูรณ์ขึ้นและเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

ยุพดี (2526) ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นด้วยความร่วมมือของนักเรียน เพื่อสนองความต้องการ และความสนใจอันเป็นแนวทางสร้างเสริมประสบการณ์และพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมที่จัดขึ้นนี้อาจจะไม่เกี่ยวกับกิจกรรมในห้องเรียนแต่อาจจะช่วยส่งเสริมกิจกรรมในห้องเรียนให้มีคุณค่าและมีประโยชน์มากขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2526) ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนในหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเพื่อสนองความสนใจและเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพอุปนิสัยของนักเรียนให้เหมาะสมกับระบอบการปกครองประชาธิปไตย

กาญจนา (2531) ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนว่า หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนจัดขึ้นนอกเวลาเรียน และนอกเหนือจากหลักสูตรที่โรงเรียนกำหนดให้เรียนในเวลาปกติทั้งนี้ด้วยความสมัครใจของนักเรียนเองและด้วยความร่วมมือของโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้กิจกรรมแต่ละอย่างบรรลุความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

คณินิจ (2533) ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนไว้ว่า กิจกรรมนักเรียนคือการทำงานและทำกิจกรรมทุกอย่างทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียนที่นักเรียนและครูร่วมกันจัดให้มีขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนและเพิ่มพูนความรู้ในชั้นเรียน ตลอดจนสร้างเสริมประสบการณ์และพัฒนาการทางร่างกายอารมณ์ สังคม และสติปัญญาเป็นการแสดงออกถึงความสามารถ ความสนใจและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาบุคลิกภาพ โดยนักเรียนสมัครใจเข้าร่วมและดำเนินการเองภายใต้การแนะนำของครูที่ปรึกษา

พิกุล (2537) ได้สรุปความหมายของกิจกรรมนักเรียนไว้ว่ากิจกรรมนักเรียนหมายถึงกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนวิชาการต่าง ๆ ในห้องเรียนให้มีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้นอันเป็นการพัฒนาลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของนักเรียนทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมโดยที่นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจภายใต้การแนะนำของครูที่ปรึกษา

จากความหมายของกิจกรรมที่กล่าวมานี้สามารถสรุปได้ว่ากิจกรรมนักเรียนคือสิ่งที่จัด นอกเหนือกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมนักเรียนตามความถนัดความสามารถและส่งเสริม ให้นักเรียนค้นพบความสามารถของตนเอง ภายใต้การแนะนำของครูที่ปรึกษา

2.2 ประวัติและความเป็นมาของกิจกรรมนักเรียน

กิจกรรมนักเรียนเริ่มมีบทบาทสำคัญในสหรัฐอเมริกาในศตวรรษที่ 20 และ รุ่งเรืองมากเมื่อนักการศึกษาได้เห็นความสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้ของ จอห์น ดูย (John Dewey) ในระหว่าง ค.ศ. 1920-1950 ที่เห็นว่าโรงเรียนมีหน้าที่สำคัญที่ต้องจัดประสบการณ์ ที่มีคุณค่าหลายรูปแบบให้แก่เด็กโดยเน้นว่ากิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งที่มีประโยชน์โดยตรงที่จะช่วย ให้นักเรียนเกิดพัฒนาการได้อย่างแท้จริงในทุกๆด้านทั้งทางร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคม และ สติ ปัญญา กิจกรรมนักเรียนจึงได้รับความสนใจและเพิ่มพูนความสำคัญขึ้นตามลำดับจากนักการศึกษา จนในที่สุดกิจกรรมนักเรียนจึงได้ถูกบรรจุไว้ในโปรแกรมการศึกษาของนักเรียน และในปี ค.ศ. 1919 มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ได้เปิดสอนวิชากิจกรรมเสริมหลักสูตรขึ้น โดยมีดอกเตอร์ เอลเบิร์ต เค. เฟรตเวลล์ (Dr. Elbert K. Fretwell) ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งกิจกรรม นอกหลักสูตรเป็นผู้สอน และหลังจากนั้นในปี ค.ศ. 1926 ได้จัดพิมพ์หนังสือเล่มแรกเกี่ยวกับ กิจกรรมนอกหลักสูตร และเผยแพร่มายังโรงเรียนต่าง ๆ จึงเริ่มต้นตัวเรื่องกิจกรรมนอกหลักสูตร หรือกิจกรรมนักเรียน (กาญจนา, 2531)

สำหรับประเทศไทย ประภาพรณ (2535) ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมนักเรียนเริ่มมี มาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยจะเห็นได้จากมีการแข่งขันกีฬาและ การแสดงละคร ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง คือระหว่าง พ.ศ. 2490-2500 ซึ่งเป็น ระยะเวลาที่รัฐบาลไทยเริ่มส่งคนออกไปศึกษายังต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่สหรัฐอเมริกา เมื่อจบการศึกษากลับมาก็ขยายความรู้เกี่ยวกับการศึกษาแผนใหม่ อันได้แก่ แนวคิดของนักการศึกษา เช่นจอห์น ดูย (John Dewey) เป็นผู้นำความรู้เรื่องกิจกรรมนอกหลักสูตรหรือกิจกรรมนักเรียนมาใช้ ในวงการศึกษาก็ได้รับความสนใจและนำไปปฏิบัติตามโรงเรียนต่าง ๆ มากขึ้นและส่งเสริมให้ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมการเรียนรู้ในหลักสูตรให้ประสบผลสำเร็จดียิ่งขึ้น โดยโรงเรียนให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเงิน ครูที่ปรึกษา อาคารสถานที่ ตลอดจน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งก็จัดนานๆครั้งตามความเห็นชอบและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน

ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่ายังไม่มีการศึกษาอบรม ให้ความรู้เรื่องกิจกรรมนักเรียนอย่างจริงจัง และไม่ทราบถึงความสำคัญ หลักการและวิธีการจัดกิจกรรมอย่างถูกต้อง

หลังการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองยุคประชาธิปไตยเฟื่องฟู ในปี พ.ศ. 2516 กิจกรรมนักเรียนได้มีความสำคัญและขยายกว้างขวางมากขึ้นจนคณะครู อาจารย์มีความเกรงกลัวว่ากิจกรรมนักเรียนจะมีแนวโน้มทำให้เกิดความยุ่งยากในโรงเรียนและบ้านเมือง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 รัฐบาลจึงประกาศให้งดกิจกรรมทุกอย่างในโรงเรียนที่เคยให้นักเรียนปฏิบัติเองตามความสนใจ และความสมัครใจ จนกว่ากระทรวงศึกษาธิการจะได้วางระเบียบแนวปฏิบัติให้ (กระทรวงศึกษาธิการ , 2520) กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาขึ้นและประกาศให้ใช้คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พ.ศ. 2520 เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียน เนื้อหาโดยสรุปคือการกำหนดให้นักเรียนมัธยมศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถอย่างน้อย 1 กิจกรรมตลอดเวลาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา ดังนั้นในการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 โรงเรียนจึงต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในหลักสูตรกว้างขวางยิ่งขึ้นเป็นการสนองความสนใจและพัฒนาศักยภาพ ลักษณะนิสัยอันดีงามของนักเรียนให้เกิดขึ้น โดยจัดอย่างน้อย 1 คาบต่อสัปดาห์ และให้จัดตามคู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พ.ศ. 2520 ฉบับแก้ไข ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2526

แต่ผลจากการจัดกิจกรรมนักเรียนก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จดังเช่น การยोजना (2531) ได้สรุปเหตุผลไว้ว่า ประสิทธิภาพของการบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียน บางแห่งยังไม่เป็นที่น่าสนใจและมีปัญหาการเมือง เข้ามาแทรกแซงกิจกรรมนักเรียนในบางระดับ ตลอดจนปัญหาที่จะต้องปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนให้สอดคล้องกับสภาพบ้านเมือง ที่มีเอกลักษณ์ในระบอบการปกครอง ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ตลอดจนเพื่อความมั่นคงของประเทศชาติ

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2533 กระทรวงศึกษาธิการ (2533) ได้ประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดกิจกรรมนักเรียนไว้ในหมวดวิชากิจกรรมซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่อไปนี้

- 1) กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการคือกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีหรือยุวกาชาดหรือผู้นำเพื่อประโยชน์

จำนวน 1 คาบ ต่อสัปดาห์ต่อภาคและกิจกรรมอื่นๆ อีก 1 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน

2) กิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมแก้ปัญหาหรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้จำนวน 1 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน

3) กิจกรรมอิสระของผู้เรียนจำนวน 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน

ดังนั้น จะเห็นว่านโยบายการจัดกิจกรรมนักเรียนของประเทศไทยเราได้เปลี่ยนแปลงไปจากแนวความคิดเดิม โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีอิสระเสรี ส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นพบความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองมากยิ่งขึ้น

2.3 ความสำคัญและความมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมนักเรียน

ตามธรรมชาติของเด็กวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการแสดงออกทั้งด้านพลังกำลัง ด้านความคิดเพราะวัยรุ่นเป็นระยะของการพัฒนาความคิดสูงสุดในชีวิตของบุคคล เป็นระยะของความสนใจกระหายใคร่ที่จะศึกษาความเป็นไปต่าง ๆ รอบตัวทั้งในสังคมใกล้ เคียงและที่ไกลออกไป ความต้องการของวัยรุ่นด้านการเรียนรู้จึงเป็นไปอย่างกว้างขวาง การเข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่นจะเป็นการส่งเสริมให้การจัดกิจกรรมนักเรียนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

Elizabeth Hurlocks (อ้างถึงในรัตนนา, 2523) กล่าวว่าเด็กวัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ เป็นวัยแห่งการปรับตัว เป็นวัยแห่งปัญหา และเป็นวัยที่มีความเคร่งเครียดทางอารมณ์ เช่นเดียวกับ George Stanley Hall (อ้างถึงใน รัตนนา, 2523) กล่าวถึงวัยรุ่นว่าเป็นวัยพายุบุแคม มีอารมณ์ความรู้สึกเจ้าคิดเจ้าแค้น ตัดสินใจรวดเร็วและรุนแรง เช่น ถ้าถูกตู่ตักจากครู หรือผู้ปกครอง ก็อาจจะตัดสินใจหนีออกจากบ้านหรือฆ่าตัวตาย เด็กวัยรุ่นอาจจะทำร้ายเด็กวัยเดียวกันแต่ต่างกลุ่ม มักจะมีอะไรที่ผิดจากเด็กเล็กเป็นต้นว่าชอบแต่งตัวแปลก ๆ ตัดทรงผมแปลก พูดภาษาแสลงหู ตีผิดปกติ คิดมากผิดปกติ พฤติกรรมเหล่านี้ให้ถือว่าเป็นปรากฏการณ์ธรรมดา ดังนั้นครูจะต้องเข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่น การจัดกิจกรรมเพื่อช่วยพัฒนาความเจริญด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ครูไม่สามารถจะให้การเรียนรู้ครบทุกอย่างแก่เด็ก โดยการจัดตารางเรียนเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมตามที่ตนเองถนัด สนใจ และรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมเอง นอกจากจะส่งเสริมการพัฒนาทุกด้านในตัวเด็กแล้วยังจะช่วยแก้ปัญหาในการปกครองได้ดีขึ้น

Gorton (1953) (อ้างถึงในคณินิจ 2533) ได้เสนอแนะว่า การจัดกิจกรรมนักเรียน

จะช่วยแก้ปัญหาและส่งเสริมนักเรียนในด้าน

- 1) การเรียนรู้ที่จะใช้เวลาว่างได้อย่างฉลาดมากขึ้น
- 2) รู้จักใช้ความสามารถและทักษะที่มีอยู่ในทางสร้างสรรค์ยิ่งขึ้น
- 3) พัฒนาความสนใจและทักษะในด้านอาชีพ
- 4) เพิ่มความรู้ และทักษะในการทำหน้าที่ผู้นำและการเป็นสมาชิกที่ดีของหมู่คณะ
- 5) พัฒนาทัศนคติที่มีต่อตนเองและผู้อื่น
- 6) มีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน

วิจิตรและคณะ (2523) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมนักเรียนว่า เพื่อให้ให้นักเรียนได้สิ่งต่อไปนี้

- 1) แสดงออกถึงความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่
- 2) ค้นหาและฝึกฝนทักษะการเป็นผู้นำที่แอบแฝงอยู่ในตัวเอง ให้เด่นชัดยิ่งขึ้น
- 3) มีส่วนร่วมในการทำงานให้เป็นผลเมืองดี
- 4) ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม
- 5) ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในตัวนักเรียน

ดังนั้นครูจึงต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมและธรรมชาติของเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งเป็นเด็กวัยรุ่น เพื่อครูจะได้จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาเด็กวัยรุ่นให้เป็นผลเมืองที่ดีของชาติในอนาคต

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกบริหารการศึกษา รุ่นที่ 4 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา (2528) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการจัดกิจกรรมนักเรียนว่า เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ช่วยตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนและช่วยในการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ขึ้นซึ่ง ประภาพรรณ (2525) ที่กล่าวว่า กิจกรรมนักเรียนจะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนอย่างรวดเร็วและตรงตามเป้าหมายของหลักสูตรนอกจากนั้น กล้า (2528) กล่าวว่ากิจกรรมนักเรียนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้สึกในหมู่คณะ ทำให้สุขภาพดีและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ส่วน Miller (1956) กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมนักเรียนซึ่งพอสรุปได้ว่า กิจกรรมมีความสำคัญในส่วนที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนโดยตรง คือ ทำให้เด็กมีโอกาสทำงานตามความสนใจ และพัฒนาความสนใจสอนให้เป็นผลเมืองดีมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2.4 หลักสูตร กับการจัดกิจกรรมอิสระระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 เป็นต้นมาจนถึง พ.ศ. 2533 จำเริญ (2533) ได้กล่าวว่ากรมวิชาการได้รวบรวมผลการประเมินการใช้หลักสูตรของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สรุปผลการใช้หลักสูตรพบว่า หลักสูตรดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพเศรษฐกิจ สังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมให้มีความรู้ มีคุณธรรม สามารถพึ่งตนเองและนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต กระทรวงศึกษาธิการ (2533) โดยกรมวิชาการจึงได้ปรับปรุงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นให้สอดคล้องกับความต้องการทางสังคม เพื่อความเป็นเอกภาพมากยิ่งขึ้น

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีโครงสร้างซึ่งประกอบด้วย

1. หมวดวิชาบังคับ
2. หมวดวิชาเลือกเสรี
3. หมวดวิชากิจกรรม

ในหมวดกิจกรรมได้กำหนดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ 5 คาบในแต่ละสัปดาห์ดังนี้

- 1) กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีหรือยุวกาชาดหรือผู้นำเพื่อประโยชน์
 - 1 คาบ
- 2) กิจกรรมตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ (กิจกรรมชุมนุม)
 - 1 คาบ
- 3) กิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมสอนซ่อมเสริม 1 คาบ
- 4) กิจกรรมอิสระ 2 คาบ

สำหรับงานวิจัยนี้จะศึกษากิจกรรมในข้อ 4 คือกิจกรรมอิสระ

กิจกรรมอิสระเป็นกิจกรรมหนึ่งของผู้เรียนได้กำหนดเวลาทำกิจกรรมจำนวน 2 คาบ ต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2533) ที่มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการ

ประกอบสัมมาอาชีวะหรือการศึกษาต่อ โดยมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะในวิชาสามัญต่าง ๆ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม กรมวิชาการ (2535 ข) ได้กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมอิสระ โดยให้โรงเรียนได้จัดกิจกรรมอิสระตามกระบวนการดังนี้

1. ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมอิสระ
2. ด้านจุดประสงค์การจัดกิจกรรมอิสระ
3. ด้านวิธีการจัดกิจกรรมอิสระ
5. ด้านผลการจัดกิจกรรมอิสระ

2.4.1 จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมอิสระ

กิจกรรมอิสระ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีเสรีภาพในการตัดสินใจ และทำกิจกรรมด้วยตนเอง กิจกรรมอิสระมีลักษณะที่เป็นกิจกรรมช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน เป็นกิจกรรมตามความต้องการของผู้เรียนซึ่งร่วมกันประกอบกิจกรรมเพื่อให้เด็กเรียนได้สามารถพัฒนาศักยภาพของตนให้ถึงขีดสุด กรมสามัญศึกษา (2533) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมอิสระที่มีต่อกับนักเรียนดังนี้

- 1) เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์เพิ่มเติมจากการเรียนวิชาต่าง ๆ ตามความสนใจ
- 2) รู้จักคิดเป็นระบบ ริเริ่มสร้างสรรค์
- 3) สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม
- 4) รู้จักและเข้าใจตนเอง
- 5) สามารถพัฒนาบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัยของตนเอง
- 6) มีคุณธรรมเพื่อส่วนรวม
- 7) รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 8) เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย อันมีชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- 9) เพื่อปลูกฝังลักษณะที่ดีในการอยู่ร่วมกันของสังคมประชาธิปไตย

2.4.2 หลักเกณฑ์ของการจัดกิจกรรมอิสระ

กระทรวงศึกษาธิการ (2533) ได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมอิสระในสถานศึกษาไว้ในคู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียน ดังนี้

- 1) จะต้องเป็นไปตามนโยบายหลักของรัฐบาลในการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเจริญและความมั่นคงของชาติ
- 2) จะต้องเป็นไปเพื่อวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- 3) จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมนักเรียนให้มีระเบียบวินัยในตนเอง
- 4) จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน
- 5) จะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
- 6) จะต้องมีการและระเบียบข้อบังคับของกิจกรรม โครงการและระเบียบข้อบังคับจะต้องเป็นของสถานศึกษา
- 7) ทุกกิจกรรมจะต้องมีครู อาจารย์ในโรงเรียนเข้าร่วมรับผิดชอบดำเนินการ
- 8) บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมจะต้องเป็นบุคคลที่ปัจจุบันอยู่ในสถานศึกษานั้นวันแต่วิทยากร ให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา
- 9) การจัดกิจกรรมเลือกใด ๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษานั้น ๆ
- 10) ให้สถานศึกษาควบคุมเรื่องการเงินหรือพัสดุสิ่งของอื่น ๆ ให้เป็นการประหยัดและเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อความมั่นคงและปลอดภัยของชาติ
- 11) ในกรณีที่หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่า กิจกรรมใด ๆ ไม่เหมาะสม มีการกระทำหรืออาจนำมาซึ่งอันตรายต่อความมั่นคงของชาติให้หัวหน้าสถานศึกษายกเลิกกิจกรรมนั้นเสีย

2.4.3 ขอบข่ายและประเภทของกิจกรรมอิสระ

กระทรวงศึกษาธิการ (2533) ได้กำหนดขอบข่ายของกิจกรรมอิสระที่โรงเรียนอาจเสนอแนะต่อผู้เรียนไว้ในคู่มือการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ดังนี้

- 1) กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เป็นกิจกรรมที่มุ่งจัดขึ้นเพื่อเสริมประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพโดยอาจเน้นอาชีพอิสระที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้ขั้นตอนกระบวนการ

ประกอบอาชีพ จากการศึกษาค้นคว้าและจากประสบการณ์ต่าง ๆ

- 2) กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการเกษตร และการนำเทคนิควิธีการมาใช้ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของการเกษตรให้ดีขึ้น
- 3) กิจกรรมส่งเสริมการสหกรณ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมการนำระบบสหกรณ์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ทั้งแก่ตนเองและสังคม
- 4) กิจกรรมส่งเสริมอุตสาหกรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความรู้ประสบการณ์ในงานด้านอุตสาหกรรม เพื่อให้ผู้เรียนสนใจในงานอาชีพด้านอุตสาหกรรม
- 5) กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ความศรัทธาในศาสนา และให้พบเห็นศิลปะและวัฒนธรรมไทย เพื่อให้รู้สึกชื่นชมและภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ไทย
- 6) กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทยเป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้รู้จักและใช้สินค้าไทยเพื่อพัฒนาค่านิยมที่ถูกต้องในการใช้สินค้าไทย
- 7) กิจกรรมการใช้ห้องสมุด เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมการใช้ห้องสมุดให้ถูกต้องตามระบบสากล เพื่อปลูกฝังให้เกิดนิสัยรักการอ่าน และการค้นคว้าหาข้อมูล
- 8) กิจกรรมส่งเสริมวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในรายวิชาต่าง ๆ โดยเน้นการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จริง
- 9) กิจกรรมกีฬา เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเล่นกีฬาร่วมกัน เพื่อความสามัคคี มีน้ำใจเป็นนักกีฬา และรักการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ
- 10) กิจกรรมนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ตามความถนัดและความสนใจ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน
- 11) กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้รู้สึกหวงแหนและมีส่วนร่วมในการรักษามรดกของชาติ

นอกจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่เสนอแนะไว้แล้วข้างต้น ผู้เรียนอาจเสนอกิจกรรมอื่น ๆ ได้ตามความต้องการ แต่ต้องอยู่ในกรอบข้อบังคับของระเบียบการจัดกิจกรรม

2.5 การบริหารกิจกรรมอิสระ

กรมสามัญศึกษา (2533) ได้ให้หลักการของการจัดกิจกรรมอิสระ พอสรุปได้ดังนี้ กิจกรรมอิสระเป็นกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติตามความสนใจและความต้องการของตนเอง ปฏิบัติกิจกรรมในคาบกิจกรรมอิสระที่โรงเรียนกำหนดไว้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อเสริมความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมจากการเรียนวิชาต่าง ๆ เสริมการพัฒนาศักยภาพ มีลักษณะนิสัยที่มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคีมีระเบียบวินัย รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยปฏิบัติกิจกรรมด้วยกระบวนการกลุ่ม ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติกิจกรรม มีครูเป็นที่ปรึกษาซึ่งจะช่วยนักเรียนสร้างความตระหนักในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามจุดมุ่งหมายของกิจกรรมและโรงเรียนมีหน้าที่เตรียมอุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวกให้ ซึ่งอยู่ในดุลพินิจของผู้บริหาร

2.5.1 การจัดคาบกิจกรรมอิสระ

กรมสามัญศึกษา (2533) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดคาบกิจกรรมอิสระไว้ โดยให้โรงเรียนสามารถจัดคาบกิจกรรมอิสระได้หลายรูปแบบ แล้วแต่สภาพความพร้อมของโรงเรียนซึ่งอาจจัดคาบกิจกรรมอิสระได้ดังนี้

- 1) จัดคาบตามแนวดิ่ง คือจัดคละกัน ซึ่งอาจแยกปฏิบัติดังนี้
 - มัธยมศึกษาตอนต้นทุกระดับชั้น
 - มัธยมศึกษาตอนปลายทุกระดับชั้น
 - มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายคละกันทุกระดับชั้น
- 2) จัดตามแนวนอนคือ จัดเฉพาะระดับชั้น อาจจัดได้โดย
 - จัดทีละระดับชั้น ตามความเหมาะสม
 - จัดทีละชั้น ส่วนคาบเวลาขึ้นอยู่กับตารางเรียนของโรงเรียน

2.5.2 การจัดนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม

การจัดนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอิสระจะกระทำได้ 2 วิธี คือ

- 1) โรงเรียนประชาสัมพันธ์และชี้แจงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมอิสระ โดยอาจมีการเสนอตัวอย่างการจัดกิจกรรมอิสระ เพื่อให้นักเรียนรวมกลุ่มกัน เมื่อได้สมาชิก (อาจจะประมาณ 5-10 คน) นักเรียนจะเสนอแต่งตั้งครูที่ปรึกษากิจกรรมอิสระเอง เพื่อจัดทำโครงการเพื่อปฏิบัติกิจกรรมอิสระตลอดภาคเรียน และดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมอิสระตามโครงการ

2) โรงเรียนสำรวจความพร้อมของครู แล้วจัดกิจกรรมตามกลุ่มประเภทใหญ่ ๆ จัดประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนได้ทราบ เพื่อให้สมัครเป็นสมาชิกตามความสนใจและความถนัด

2.5.3 การกำหนดบทบาทของบุคลากรในการดำเนินการจัดกิจกรรมอิสระ
กรมวิชาการ (2535) ได้กำหนดบทบาทบุคลากรในการดำเนินการจัดกิจกรรมอิสระไว้ดังนี้

2.5.3.1 บทบาทของผู้บริหาร มีบทบาทและความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมอิสระดังนี้

- 1) กำหนดระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการจัดกิจกรรมอิสระ
- 2) กำหนดกิจกรรมให้อยู่ในสายงานวิชาการของโรงเรียนและกำหนดให้ครูทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบเป็นที่ปรึกษากิจกรรมคนละอย่างน้อย 1 กิจกรรม
- 3) จัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมให้
- 4) จัดอาคาร สถานที่ ที่เหมาะสมให้
- 5) ติดตาม ดูแลการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ
- 6) ในกรณีที่มีกิจกรรมรักษาดินแดนจัดให้ครูที่ปรึกษาฝึกนักศึกษาวิชาทหารตามหลักสูตรของกรมรักษาดินแดน
- 7) รายงานการจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ในแต่ละภาคเรียนให้เจ้าสังกัดทราบ
- 8) สนับสนุนการจัดประชุมปรึกษาหารือระหว่างครูที่ปรึกษากิจกรรม เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมอิสระให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนด

2.5.3.2 บทบาทหัวหน้าหมวดกิจกรรม

มีบทบาทและความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมดังนี้

- 1) สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนและความถนัดของบุคลากร
- 2) สำรวจความต้องการและจำนวนผู้เรียนที่จะเลือกกิจกรรมต่าง ๆ
- 3) ทำโครงการจัดกิจกรรมตลอดภาคเรียน
- 4) เสนอแผนการจัดประชุมสัมมนาครูที่ปรึกษากิจกรรมเกี่ยวกับวิธี

การจัดและแนวดำเนินการอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

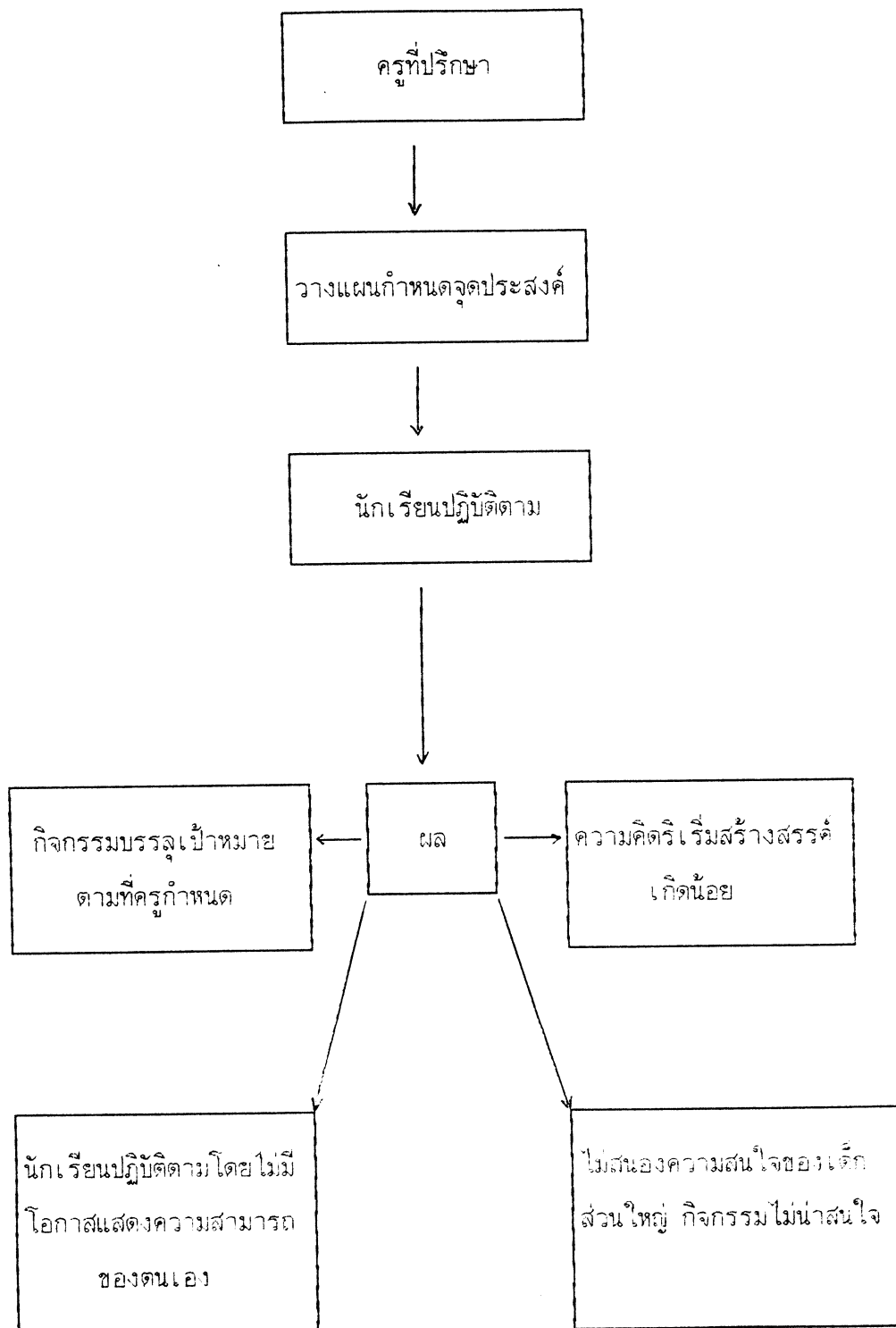
- 5) เสนอแผนในการจัดประชุมครูที่ปรึกษากิจกรรม เพื่อปรึกษาหารือในระหว่างการจัดกิจกรรมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
- 6) ประมาณการใช้จ่ายเงินงบประมาณในการจัดกิจกรรมตลอดปีการศึกษา
- 7) เสนอขออนุมัติโครงการจัดกิจกรรม
- 8) แจ้งให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมและผู้เรียนทราบถึงรายการกิจกรรมที่จัดในแต่ละภาคเรียน
- 9) กำหนดระยะเวลาและสถานที่สำหรับการสมัครเข้าร่วมกิจกรรม
- 10) พิจารณาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรมซึ่งครูที่ปรึกษากิจกรรมส่งมาเพื่อขออนุมัติ
- 11) ควบคุมการดำเนินการจัดกิจกรรมทุกรายการให้อยู่ในระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน
- 12) เป็นที่ปรึกษาของครูที่ปรึกษากิจกรรมและจัดประชุมปรึกษาหารือเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสม

2.5.3.3 บทบาทครูที่ปรึกษากิจกรรมอิสระ มีดังนี้

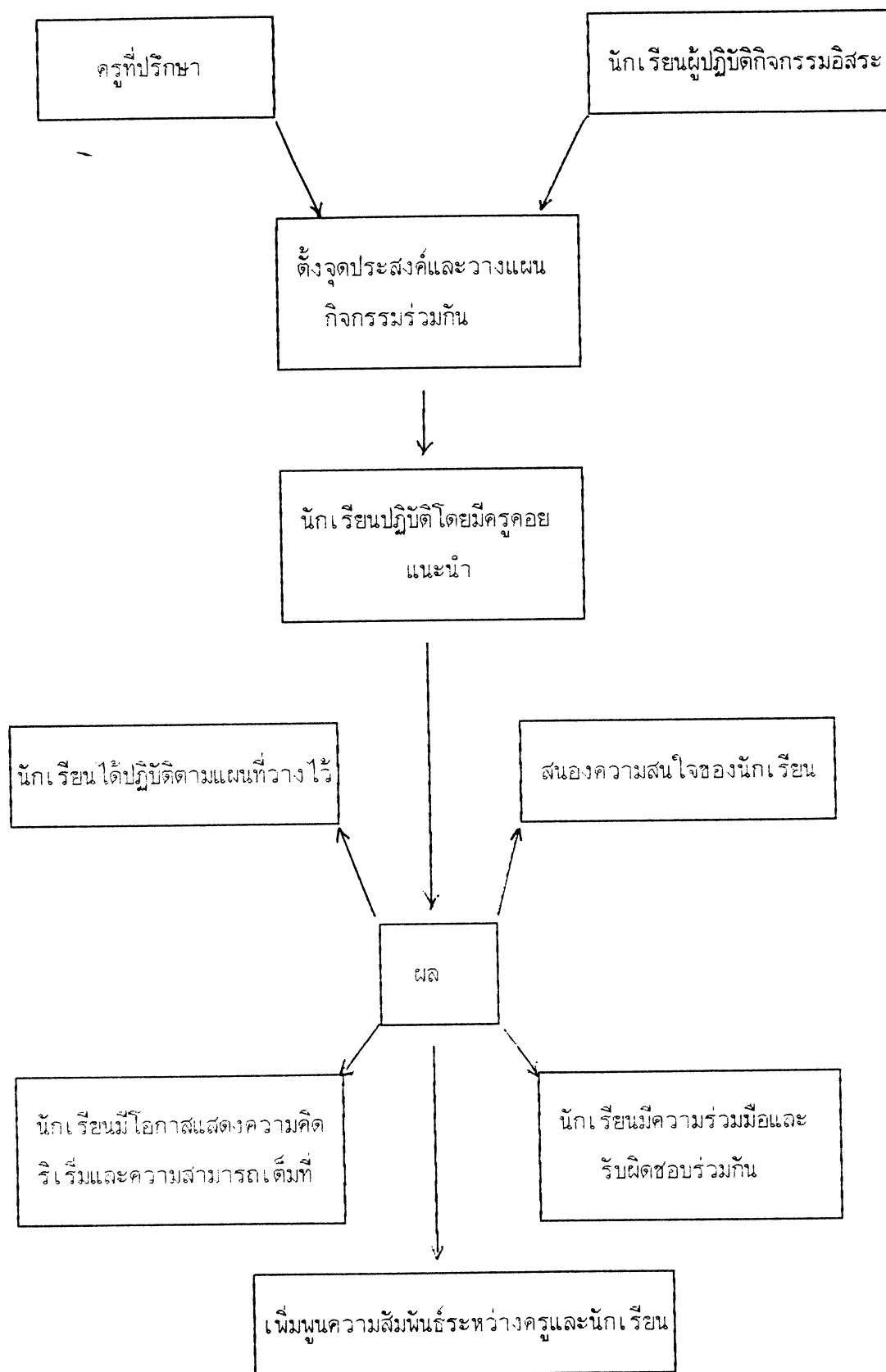
- 1) จัดทำแผนการจัดกิจกรรม เพื่อส่งให้หัวหน้าหมวดกิจกรรม
- 2) ร่วมประชุมหรือเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมตามแผนงานที่หัวหน้าหมวดกิจกรรมกำหนด
- 3) ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายและแนวทางการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
- 4) ดำเนินการรับสมัครสมาชิก
- 5) ประชุมนิเทศสมาชิกเกี่ยวกับข้อปฏิบัติของการเข้าร่วมกิจกรรม
- 6) จัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ
- 7) วางแผนการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมร่วมกับสมาชิกเพื่อเสนอขออนุมัติต่อหัวหน้าหมวดกิจกรรม
- 8) เป็นที่ปรึกษา ช่วยเหลือและร่วมทำกิจกรรมกับสมาชิกอย่างใกล้ชิด
- 9) บันทึกผลการประเมิน

สำหรับการจัดกิจกรรมอิสระนั้น กระทรวงศึกษาธิการ (2528) ได้เสนอแนวคิด
เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมอิสระไว้ 2 ลักษณะคือ

1. ครูเป็นศูนย์กลาง
 2. นักเรียนเป็นศูนย์กลาง
- โดยได้เสนอไว้ดังรายละเอียดในแผนภูมิที่ 1 และ 2

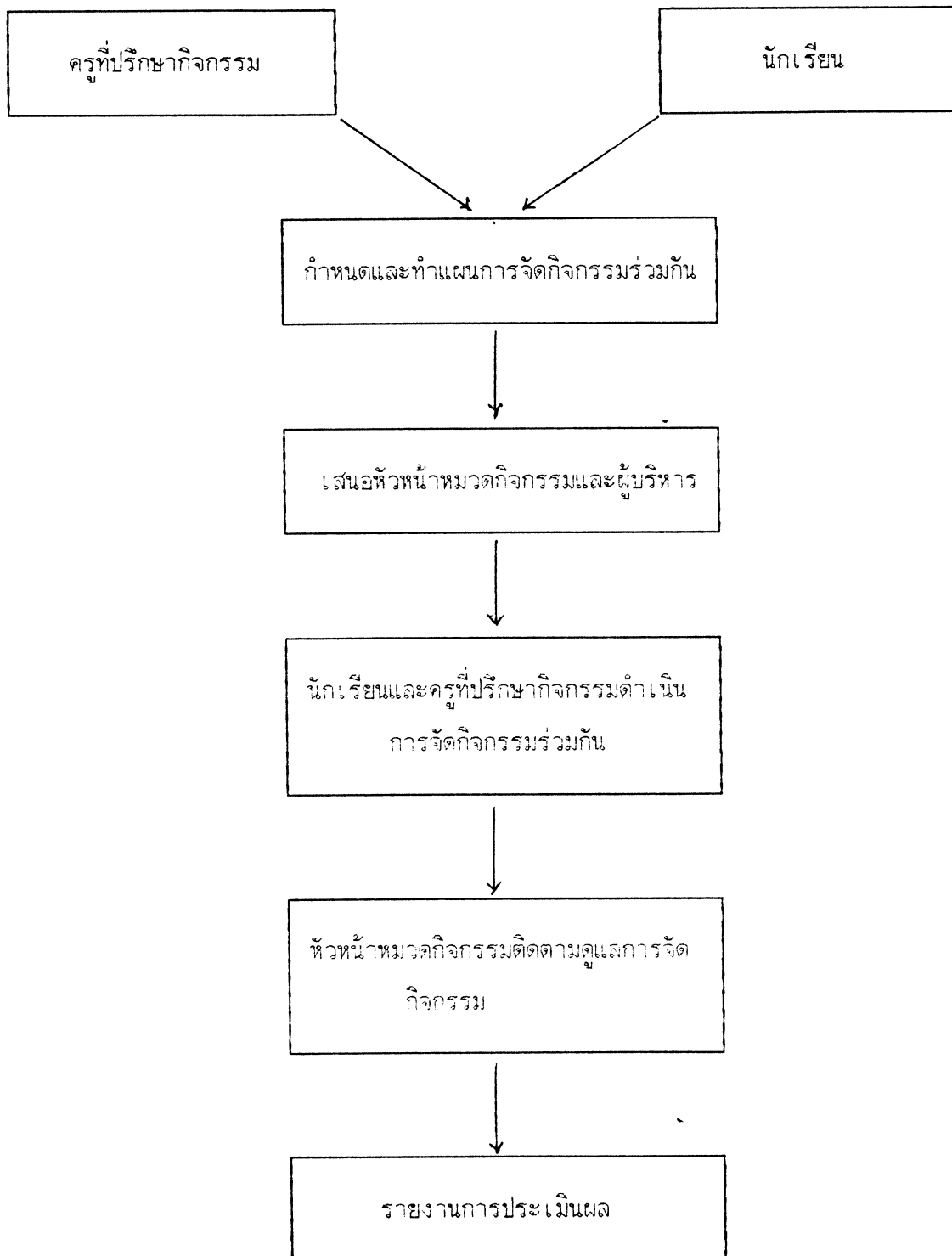

แผนภูมิที่ 1 แสดงการจัดกิจกรรมลักษณะที่ครูเป็นศูนย์กลางของกระทรวงศึกษาธิการ

แผนภูมิที่ 2 แสดงการจัดกิจกรรมลักษณะนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2533) ได้เสนอขั้นตอนในการปฏิบัติงาน เพื่อจัดกิจกรรมไว้ตั้งเสนอ
ในแผนภูมิที่ 3 ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3 แสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อจัดกิจกรรม

2.5.4 การติดตามและการประเมินผล

กรมวิชาการ (2535ก) กล่าวว่า กิจกรรมอิสระนั้นไม่มีการประเมินผล เพื่อตัดสินว่าผ่านหรือไม่ผ่าน ครูที่ปรึกษาอาจทำการประเมินผลให้ผู้ปฏิบัติกิจกรรมได้ทราบ ว่า ผลการปฏิบัติกิจกรรมมีความก้าวหน้าเพียงใด บรรลุตามจุดประสงค์หรือไม่ หรือครูที่ปรึกษา กิจกรรมอิสระอาจจัดการประเมินจากรายงานสรุปหลังจากปฏิบัติกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้วทุก ๆ ภาค เรียน

2.6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรม มีดังนี้

ลินดา (2535) ได้ทำการวิจัยผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์จัดกิจกรรมอิสระ กับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การใช้กลุ่มสัมพันธ์ในการจัดกิจกรรมอิสระกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าก่อนทดลอง แสดงให้เห็นว่ากลุ่มสัมพันธ์สามารถพัฒนาการปรับตัวทางสังคมได้ และในการใช้กลุ่มสัมพันธ์ในการจัดกิจกรรมอิสระ พบว่านักเรียนมีอารมณ์สนุกสนาน มีความกระตือรือร้นที่จะมาเข้ากลุ่ม และให้ความร่วมมือในการกระทำกิจกรรมเป็นอย่างดีและในปีเดียวกัน สุมนา (2535) ได้ทำการทดลองจัดกลุ่มกิจกรรมอิสระตามความต้องการของนักเรียน พบว่าลักษณะของกิจกรรมที่นักเรียนต้องการเข้าร่วมสองอันดับแรกคือกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ และการเรียนรู้เสริมวิชาชีพ นักเรียนได้รับสิ่งที่โรงเรียนมุ่งหวังจากการเข้าร่วมกิจกรรมอิสระ ในระดับมากและปานกลาง ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมอิสระที่เด่น ๆ คือสถานที่คับแคบจำนวนนักเรียนแต่ละกลุ่มมากเกินไปสื่อและอุปกรณ์ไม่พอับความต้องการ นักเรียนยังขาดระเบียบวินัย

จากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับเจตคติของนักเรียนที่มีผลต่อการจัดกิจกรรม นักเรียน สามารถสรุปได้ว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่จะไม่ค่อยสนใจกิจกรรมเนื่องจากนักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ถ้าโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมจะทำให้นักเรียนได้ปลูกฝังทัศนคติที่ดีในการอยู่ร่วมกัน และยังเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ส่วนปัญหาที่พบมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือกิจกรรมที่จัดไม่ตรงกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน เวลา สถานที่บุคลากร และงบประมาณที่จัดไม่เพียงพอ

2.6.2 งานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริหาร หัวหน้าหมวดกิจกรรม ครูที่ปรึกษา กิจกรรมนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้มีผู้ทำการศึกษาไว้ดังนี้

อุดม (2518) ได้ศึกษาทัศนคติของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีธรรมราช
ต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรม
นักเรียน ผู้บริหารเห็นด้วยกับเรื่องกิจกรรมเสริมหลักสูตรซึ่งทำให้ครูและนักเรียนรู้จักกันและ
เข้าใจกันดียิ่งขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้เด็กคิดกระทำในทางสร้างสรรค์มากที่สุด ทั้งผู้บริหาร
และครูให้ความสำคัญเรื่องกิจกรรมเสริมหลักสูตรทำให้เด็กมีศีลธรรมและมีมารยาทที่ดีขึ้น
ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุดคือ อุปกรณ์ไม่เพียงพอ งบประมาณมีน้อย ครูส่วนใหญ่มีชั่วโมง
สอนและงานพิเศษมากเกินไปและขาดผู้ประสานงานที่ดี ในปีต่อมา นิตยา (2519) ได้ศึกษา
เจตคติอาจารย์ใหญ่ ครูและนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม
ในภาคกลางจำนวน 9 โรงเรียน และสุมาลี (2519) ได้ศึกษาเจตคติ อาจารย์ใหญ่ ครู และ
นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 8 โรงเรียน โดยการ
ใช้แบบสอบถาม พบว่าผลการศึกษามีลักษณะสอดคล้องกัน กล่าวคือ อาจารย์ใหญ่ ครูและนักเรียน
มีความเห็นตรงกันว่า กิจกรรมมีประโยชน์ต่อนักเรียนในด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ ช่วยแก้
ปัญหาการปกครองช่วยให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และค้นพบความถนัด ความสนใจ
และความสามารถของตน สามารถแก้ปัญหาตนเองได้และช่วยสังคม สร้างความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้
ฝึกให้มีศีลธรรมและมารยาทที่เหมาะสมสามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ปรับตัวให้เข้ากับครูได้
เป็นการเตรียมตัวนักเรียนให้ออกไปเป็นพลเมืองดีของชาติในอนาคต ส่วนปัญหาที่พบมีลักษณะคล้าย
กับ อุดม (2518) และผู้ศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจว่าการประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นมาก
เพราะจะทำให้สมาชิกและคณะบุคคลต่าง ๆ เกิดความเข้าใจและให้ความร่วมมือ ฝ่ายบริหารควร
ถือว่าการจัดกิจกรรมเป็นนโยบายสำคัญและควรมีการวางแผนเตรียมการเกี่ยวกับงบประมาณ
บุคลากร โครงการต่าง ๆ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลงานอย่างใกล้ชิด สนับสนุนให้
ทุกฝ่ายร่วมมือกัน นอกจากนี้ สุมาลี (2519) ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากที่กล่าวมาแล้วว่า
ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมของโรงเรียนในจังหวัดใด จังหวัดหนึ่งให้แน่ชัดลงไปว่า โรงเรียน
มัธยมศึกษาทุกแห่งในตัวจังหวัดทั้งในตัวเมืองและในต่างอำเภอมืออะไรน่าสนใจ ควรจะให้การ
สนับสนุน ควรจะแก้ไขปรับปรุงซึ่งข้อเสนอแนะนี้สอดคล้องกับ อรพรรณ (2519) ที่ได้ทำการศึกษา
เจตคติของอาจารย์ใหญ่ ครู นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 7 โรงเรียน

พบว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นควรเป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้ประสบการณ์ตามสภาพความเป็นจริงในสังคม ปัจจุบันทั้งในเมืองและชนบท ที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียนเอง จะทำให้นักเรียนเข้าใจ สภาพและปัญหานั้น ได้อย่างถูกต้อง

อนุชา (2523) ได้ทำการวิจัยถึง เจตคติของผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนิจิตร พบว่าเจตคติของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อกิจกรรมนักเรียน โดยเฉลี่ยผู้บริหารมีเจตคติเชิง เห็นด้วยในด้านการปกครองและการประชุม การศาสนาและวัฒนธรรม การบำเพ็ญประโยชน์ การออกกำลังกายและสันทนาการ ซึ่งสอดคล้องกับ สวัสดิ์ (2526) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 6 พบว่ากิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารีและผู้นำเพ็ญประโยชน์เป็นกิจกรรมที่ทุกโรงเรียนจัด กิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่างๆในหลักสูตรและกิจกรรมศาสนาส่งเสริมทุกโรงเรียน ส่วนกิจกรรมที่จัดน้อยที่สุดในทุกโรงเรียนคือกิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย กิจกรรมเสริมการเป็นพลเมืองดี ในระดับสูงคือกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี และผู้นำเพ็ญประโยชน์ ส่วนกิจกรรมอื่นๆจะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในระดับดีมาบางส่วน แต่กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อมกับ กิจกรรมทัศนศึกษา ก่อให้เกิดความเป็นพลเมืองดีในระดับมากมีน้อย เช่นเดียวกับ บุญองค์ (2527) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดีจากการจัดกิจกรรมนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 9 พบว่า กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพ็ญประโยชน์ รักษาดินแดน เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดี ด้านความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ในระดับมากที่สุด และ ก่อให้เกิดความเป็นพลเมืองดีในด้านต่าง ๆ มากเกือบทุกด้าน ยกเว้นการมีความกระตือรือร้นและ มุ่งอนาคตซึ่งก่อให้เกิดในระดับน้อย สำหรับกิจกรรมที่ทุกโรงเรียนจัดคือกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด ผู้นำเพ็ญประโยชน์ รักษาดินแดน กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมส่งเสริม วิชาการต่างๆในหลักสูตร กิจกรรมอื่น ๆ นอกจากนั้นจะจัดรอง ๆ ลงมา ส่วนกิจกรรมที่จัดน้อยที่สุด คือ กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย เช่นเดียวกับ วรทัศน์ (2527) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมนักเรียน ที่ส่งเสริมลักษณะความเป็นพลเมืองดีในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมนักเรียน ที่ส่งเสริมลักษณะความเป็นพลเมืองดี โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร 64 คน ผู้ช่วยผู้บริหาร 64 คน

หัวหน้าหมวดกิจกรรม 64 คน เลือกโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น พบว่า นโยบายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนที่ส่งเสริมลักษณะความเป็นพลเมืองดีนั้น ส่วนใหญ่มุ่งส่งเสริมด้านความเป็นผู้มีระเบียบวินัย รองลงมาคือด้านการรู้จักรักษาความสะอาดส่วนตัวและส่วนรวม ด้านจริยธรรม ด้านความประพฤติทั้งกายและวาจา ตลอดจนส่งเสริมให้มีคุณธรรมและด้านวัฒนธรรมไทย ประเภทของกิจกรรมที่จัดทุกโรงเรียนได้แก่ ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้นำเพื่อประโยชน์ รองลงมาได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมศาสนา กิจกรรมการใช้ห้องสมุด และกิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมที่จัดน้อยที่สุดคือกิจกรรมการใช้สินค้าไทย ผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมส่วนมาก ครู - อาจารย์วางแผนจัดเอง รองลงมาครูและนักเรียนร่วมกันจัด สถานที่จัดใช้ทั้งในและนอกโรงเรียน เวลาที่ใช้ในการจัด ส่วนใหญ่จัดในเวลาเรียน ยกเว้นกิจกรรมทัศนศึกษาจัดในวันหยุดราชการ งบประมาณส่วนใหญ่ใช้เงินบำรุงการศึกษา วัสดุ ส่วนใหญ่โรงเรียนช่วยเหลือ จัดหาและยืมจากแหล่งอื่น ๆ ให้ การเข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่ นักเรียนเข้าร่วมตามความถนัด ความสนใจ รองลงมาโรงเรียนกำหนดในบางส่วน และนักเรียนเลือกกันเองบางส่วนการประเมินผลใช้บันทึกจากการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือใช้แบบสอบถาม ส่วนปัญหานั้นเกี่ยวกับงบประมาณ สถานที่ เวลา วัสดุอุปกรณ์ไม่พร้อม และบุคลากรไม่ให้ความร่วมมือ ขาดการสนับสนุน ขาดความรู้ ความถนัดในบางกิจกรรม ประเภทกิจกรรมที่โรงเรียนจัดและมีปัญหามากที่สุดคือกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้นำเพื่อประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงกลม (2527) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาการจัดกิจกรรมที่เสริมเอกลักษณ์ของชาติในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านปัญหาในการจัด กล่าวคือปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ สถานที่ บุคลากรและความเข้าใจเกี่ยวกับเอกลักษณ์ของชาติ ส่วนการวางแผนการจัดกิจกรรมนั้น ส่วนใหญ่มีเป้าหมายเกี่ยวกับชาติ ศาสนา และจัดในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันสำคัญทางศาสนา จัดโดยป๋ายนิเทศ นิทรรศการย่อย สำหรับ มยุรี (2535) ได้ทำการศึกษาถึงความคิดเห็นของครูต่อการจัดกิจกรรมอิสระ โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากครูที่รับผิดชอบกิจกรรมอิสระชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 รวม 125 คน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ ในช่วงกิจกรรมอิสระงานที่ครูปฏิบัติมากที่สุด คือ ควบคุมดูแลให้นักเรียนทำกิจกรรมตามความต้องการตามเวลาที่กำหนด รองลงมาคือให้นักเรียนบริหารเองโดยอิสระ ไม่ควบคุมดูแลว่านักเรียนได้

ทำกิจกรรมหรือไม่ซึ่งสอดคล้องกับ ประวิทย์ (2536) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารงานวิชาการในเขตการศึกษา 6 พบว่าด้าน กิจกรรมกรรมอิสระ โรงเรียนทุกขนาดมีปัญหาแตกต่างกัน การจัดคาบกิจกรรมอิสระโรงเรียน ขนาดเล็ก และขนาดกลางมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ อาจเป็นเพราะขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดคาบกิจกรรมอิสระ ให้นักเรียนตามโครงสร้างของหลักสูตร โรงเรียน มีจำนวนครูไม่เพียงพอที่จะจัดครูที่ปรึกษาให้กับนักเรียนซึ่งต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อม

จากงานวิจัยที่ศึกษาทัศนคติของผู้บริหาร หัวหน้าหมวดกิจกรรม ครูที่ปรึกษากิจกรรม นักเรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่เสนอไปแล้วนั้น จะพบว่าผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา และหัวหน้าหมวดกิจกรรมมีความเห็นตรงกัน ในส่วนที่กิจกรรมนักเรียนสามารถ สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและนักเรียน กิจกรรมช่วยส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ ฝึกการคิด และการกระทำในทางสร้างสรรค์ สามารถค้นพบความถนัด ความสนใจและความสามารถของ นักเรียน นักเรียนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ ทำให้เกิดพัฒนาการที่ดี ส่วนปัญหาที่พบคือ วัสดุ อุปกรณ์ไม่เพียงพอ งบประมาณมีน้อย ครูมีชั่วโมงสอนวิชาอื่นอยู่แล้วและงานพิเศษมาก กิจกรรม ที่โรงเรียนส่วนใหญ่จัดคือ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ในระดับมัธยม ศึกษาตอนต้น และเพิ่มกิจกรรมรักษาดินแดนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กิจกรรมที่จัดรอง ลงมาคือ กิจกรรมสหกรณ์และส่งเสริมการเกษตร กิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ กิจกรรมที่ จัดน้อยที่สุดคือกิจกรรมส่งเสริมสินค้าไทย ปัญหาที่พบคือ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ สถานที่ เวลา ไม่เหมาะสมและบุคลากรไม่ให้ความร่วมมือ เพราะขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยว กับการจัดกิจกรรมนักเรียน ปัญหาในการจัดกิจกรรมตามขนาดของโรงเรียน พบว่าโรงเรียน ขนาดใหญ่จะจัดกิจกรรมได้ครบสมบูรณ์กว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก เนื่องจากมีความ พร้อมทั้งทางด้านบุคลากร อุปกรณ์ งบประมาณและสถานที่ จะเห็นว่างานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการ จัดกิจกรรมล้วนแต่พบสภาพปัญหาค่อนข้างคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะด้านบุคลากรจะมีอิทธิพลต่อการ จัด กิจกรรมมากที่สุด

2.6.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรม ได้มีผู้ทำการ ศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

Lincoln (1981 อ้างถึงใน สมจิตร , 2537) ได้ทำการวิจัยถึงแนวปฏิบัติในปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล ในรัฐมอนทานา ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าเกิดปัญหา 2 อย่าง คือ

1. ค่าใช้จ่ายต่อหัวในการจัดกิจกรรมนักเรียนได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในระยะ 40 ปีที่แล้วมาแต่เป็นการเพิ่มที่วัดได้ยาก เพราะค่าครองชีพก็เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว
2. ปัญหาความแตกต่างระหว่างรายรับต่อหัว และรายจ่ายต่อหัวของนักเรียนในกลุ่มกิจกรรมการลงทุนสำหรับกิจกรรมนักเรียน ได้เพิ่มขึ้นสูงสุดต่อหัวในโรงเรียนขนาดเล็ก

วัฒนา (2524) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกันมีปัญหาในการจัดกิจกรรมหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในต่อมา ยุนดี (2525) ได้ศึกษาถึงปัญหาและความคิดเห็นในการสอนวิชากิจกรรมนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า หัวหน้าหมวดกิจกรรมจะมีปัญหาทางด้านวิชาการมากกว่าผู้บริหาร ผู้บริหารและครูที่มีความรู้ด้านกิจกรรมนักเรียนจะมีปัญหาน้อยกว่าผู้บริหารและครูที่มีความรู้ทางด้านกิจกรรมนักเรียนต่ำ ผู้ศึกษายังได้เสนอแนะว่า ผู้บริหารควรได้รับการอบรมเรื่องการจัดกิจกรรมนักเรียน เพื่อจะได้เข้าใจและเห็นความสำคัญ ตลอดจนสนับสนุนด้านงบประมาณ เพราะเรื่องงบประมาณเป็นปัญหาที่สำคัญ และ มานิต (2525) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในเขตการศึกษา 6 เกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมนักเรียน พบว่า ทั้งผู้บริหารและครูมีความเห็นสอดคล้องกันคือ ขาดสื่อ ขาดคู่มือการจัดกิจกรรม และปัญหานักเรียนเลือกเข้าร่วมกิจกรรมตามเพื่อน แทนที่จะเลือกตามความสามารถ ความถนัดของตนเอง

หน่วยศึกษานิเทศน์ กรมสามัญศึกษา (2526) ได้ทำการวิจัยสภาพการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สังกัดเขตการศึกษา 12 จำนวน 98 โรงเรียนผลการศึกษาพบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่จัดกิจกรรมได้มากประเภท การกำหนดกิจกรรมส่วนใหญ่โรงเรียนเป็นผู้กำหนดแล้วบังคับให้นักเรียนเข้าร่วม

ปัญหาและอุปสรรคที่พบบ่อยมากคือถ้าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จะมีปัญหาเรื่องขาดความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียน ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กประสบปัญหาเช่นเดียวกัน แต่เป็นปัญหาด้านสถานที่และด้านวิชาการ กล่าวคือบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมนักเรียน นักเรียนขาดความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรม เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ วิโรจน์ (2529) ได้ศึกษาปัญหาด้านกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในภาคใต้ โดยใช้ประชากรที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในภาคใต้ จำนวน 199 คนพบว่าปัญหาด้านกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในภาคใต้ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหามากกว่าขนาดอื่น ๆ และผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีปัญหาน้อยที่สุด

การวิจัยของ คณินิจ (2533) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียนที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่คือการขาดงบประมาณ ขาดวัสดุ อุปกรณ์ ประกอบการจัดกิจกรรม ส่วนสภาพการจัดกิจกรรมทั้งฝ่ายผู้บริหาร หัวหน้าหมวดกิจกรรม และครูที่ปรึกษาเห็นว่ามีความสำคัญมากแต่ปฏิบัติกันน้อย ดังนั้น กรมสามัญศึกษา และเขตการศึกษา ควรจัดประชุมทางวิชาการ อบรม หรือสัมมนาแก่ผู้บริหาร หัวหน้าหมวดกิจกรรม และครูที่ปรึกษา กิจกรรม เน้นย้ำให้เห็นถึงความสำคัญในการดำเนินการและเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วิวัฒน์ (2534) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในทัศนะของผู้บริหารงานวิชาการและผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 7 และ 8 ผลการวิจัยพบว่า ครูและนักเรียนขาดความเข้าใจในการจัดกิจกรรมอิสระ การจัดกิจกรรมไม่กว้างขวางพอให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ นักเรียนขาดความสนใจ และไม่คอยให้ความร่วมมือเท่าที่ควร และ สมจิตร (2537) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมอิสระตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดกิจกรรม และครูที่ปรึกษา กิจกรรมอิสระในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นจังหวัดนิจิตรพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดกิจกรรม และอาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรมอิสระควรจะศึกษาทำความเข้าใจกิจกรรมอิสระให้ชัดเจน รวมทั้ง

กรมสามัญศึกษาควรได้จัดอบรมและนิเทศบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมอิสระ และผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ควรจัดการเรียนการสอนให้เอื้อกับคาบกิจกรรมอิสระและให้เหมาะสมกับสภาพของบุคลากรในโรงเรียน

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมดังที่ได้เสนอแล้วนั้น พบว่า สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่โรงเรียนจะเป็นผู้กำหนดกิจกรรมไว้แล้วให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามที่โรงเรียนกำหนดขึ้นมา ส่วนปัญหาที่พบคือครู นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนไม่ดีพอ ครูมีชั่วโมงสอนมากจึงมีเวลาดำเนินการในเรื่องการจัดกิจกรรมน้อย ความไม่เพียงพอของงบประมาณ จำนวนครูที่ปรึกษา ขาดความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามที่คุณวิจัยได้เสนอไปแล้วนั้น พอสรุปได้ดังนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเจตคติของนักเรียนพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่จะไม่ค่อยสนใจกิจกรรมเนื่องจากนักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมแต่จากการศึกษาทัศนคติของผู้บริหาร หัวหน้าหมวดกิจกรรมและครูที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน พบว่ากิจกรรมนักเรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน และยังช่วยส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ ฝึกการคิดเชิงสร้างสรรค์ สามารถค้นพบความถนัด ความสนใจและความสามารถของนักเรียน สภาพปัญหาการจัดกิจกรรมที่พบ จากการศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม คือการจัดกิจกรรมไม่ตรงกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน เวลา สถานที่ บุคลากรและ งบประมาณไม่เพียงพอ การจัดกิจกรรมส่วนใหญ่ครูเป็นผู้กำหนด นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติ

เนื่องจากนักเรียนในวัยนี้เป็นช่วงวัยที่สำคัญสมควรจะได้รับการเสริมสร้างประสบการณ์ตามความสนใจความถนัดและความสามารถเพื่อเป็นการปลูกฝังคุณลักษณะและพัฒนาบุคลิกภาพอันพึงประสงค์ตามนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนเป็นการเตรียมตัวเพื่อเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต โรงเรียนมัธยมศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการที่จะหล่อหลอมคุณลักษณะที่พึงประสงค์เหล่านี้ ดังนั้น ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จึงได้กำหนดให้มีการทำกิจกรรมถึง 5 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน โดยกำหนดคาบกิจกรรมอิสระไว้ถึง 2 คาบ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เลือกปฏิบัติตามความถนัด ความสนใจของตนเอง โดยมีครูที่ปรึกษาคอยให้คำปรึกษา แนะนำ เพื่อให้ นักเรียนสามารถดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างแท้จริง